

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

„Balt. Semt.“ Administrācija, Rīgā, Aleksandra bulvārā Nr. 1. un redakcija: Zeltgavā, Rātsu-ēdā Nr. 2. Bejtam Rīgā: Šillinga, Kapteina un Lužawa grahmatu-bodis un pee kopmana Lerchendorff, pilf. Rātsu-ēdā Nr. 13. Zitās pilfētās: wifas grahmatu-bodis. Uj laukeem: pee pagasta - waldehm, mahzitateem, skolotajeem, ic.

5. gads.

Rīgā, 30. maijā.

Maķfā:

Ar Peelikumur: par gadu 8 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 t. Bej Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 t. Par peesuhitšanu ar pastu uš katru eksemplari, ween' alga waj ar jeb bej Peelituma, jamafā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. Sludinajumuš peenem wifās apsteļejamās weetās pret 8 kap. par fihtu rindinu.

No 22.

Rihdi ar Baltijas Semkopi ik nedelas iwnahl Peelikumš ar stahsteem un derigu laika-kaweikli; maķfā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Saimnezibas nodaka.

Par skunstigeem jeb pehrkameem mehfleem.

Tas brihdis jau klah, kur semkopji atkal saht leelaka mehra skunstigos mehslus pirkt, un ta tad kahds wahrds par derigu pamahzifšanu nebuhs neweeta, jebchu mehš par scho jautajumu ik gada gan jau loti plaſchi esam runajuchi. Scho jautajumu newar deesgan isfkaidrot, jo tas kerahs loti dšiti muhsu saimneziba un sihmejahs uš jaunu, sewiſchi semneekem wehl arween pilnigi nepasihstamu tirdsneezibas-saru, kurā muhsu semkopji par gadu ap 300,000 rublu isbod, zeredami un zensdamees sawus laukus pahrlabot, sawas eenahſſchanas pawairot. Ra te alahsch jo wairaf skaidribai jaronahs, ka pirzejam alahsch jo skaidraki jafahk atsiht, ne ween kahdi mehſli wina laukeem ihsti derigi, bet ari kahdu prezi winiſch nopehrk par tif dahrgu naudū, — tas ir loti lehti protams. Shi skaidriba un atsihſhana war tikai zaur to rastees, ka semkopji atron waijadšigo pamahzifšanu un tad saht domat un darit pehz sinameem pamatanofazijumeem, un wairš nedara bej domahšanas pehz weza eeraduma. Tadehl mehš te atkal no jauna isfkaidrosim, kas skunstigo mehſlu pirzejeem wiswairaf jeb sewiſchi ja-eewehro.

Wispirms apluhkofim:

I. kahdi mehſli muhsu semkopjeem wiswairaf waijadšigi un ka un kur tee islektajami?

Skunstigos mehslus pehrk

- kad labu stala-mehſlu pa wifam naw deesgan un
- kad, ja to ari buhtu deesgan, auglu plauju grib pawairot.

Tahs weelas jeb stahdu baribas datas, kuru dehl skunstigos mehslus pehrk, it ihpaſchi ir ſchahdas:

Ruhstofcha fosfora-ſkahbe, ſlahpelliš (Stickstoff) un kalijs.

Šihš weelas atrodahs tanis dahchadšs mehſlšs, kas mums jau pasihstami sem teem nojaukumeem: superfosfati, kaulu-milti, guano, kali-ſahls ic.

Katru no ſchihm weelahm jeb stahdu baribas dahahm sewiſchi apluhkodami, mehš pee tam ari redſem, kahdšs mehſlšs tahs atrodahs.

1. **Ruhstofcha fosfora-ſkahbe.** Tikai tai ir wehrte, — nekuhstofchā fosfora-ſkahbe ir maš eewehrojama; tadehl pee pirfſchanas loti ſtingri uš tam jaluhko, ka nenopehrk mehslus ar nekuhstofchu fosfora-ſkahbi. Zelu te rahda analiſe; par to turpmak. — Ruhstofchāi fosfora-ſkahbei, ko mehš wiswairaf nopehrkam ar teem dahchadeem **superfosfateem un kaulu-milteem**, ir ihpaſchiba, kas auglu un graudu atihſtiſchanos wairo un pee tam labibu paſargā no weldehšanas, kur laukš ar stala-mehſleem ſtipri mehſlots. Superfosfatus un kaulu-miltus ar ſelmi leeto preekſch labibas, pahſchu augkeem, kartupekeem, beetehm (kahleem) ic. Wini ſtrahda loti ahtri tadehl, ka kuhstofchā fosfora-ſkahbe tuhdat jeb loti ahtri no stahdu ſahnitehm teek ušnemta par baribu; tapehz ſchos mehslus wiswairaf pehrk.

Zaur zaurim nemot uš weenu puhra weetu peeteel ſeemas un wafaras labibai un pahſchu augkeem, ja tee nenahk wifai tahlu no mehſloſchanas ar stala-mehſleem:

no augstgrahdigeem (20%) guano-superfosfateem ar 3/4 lihdi 1 maiju jeb 4 1/2—6 pudeem;

no widuwejeem (17%) kaulu-superfosfateem ar 1—1 1/4 maišu jeb 6—7 1/2 pudu;

no praſteem (12—13%) Anglu koprolita (fosfora-ſkahbes afminu) superfosfateem un Anglu uſſlehgteem (t. i. ar ſehra-ſkahbi uſkaufeteem) kaulu-milteem ar 1 1/4—1 3/4 maišu jeb 7 1/2—10 1/2 pudu.

Šchinis dahchadšs mehſlu porzijāš zaur zaurim nemot ir weenlihdšigs wairums fosfora-ſkahbes.

Ar puſi no ſchihm porzijahm peeteel, ja pee labibas p. p. rudseem un kweeſcheem, kas jau ar stala-mehſleem apkoptā laukā ſehiti, ihpaſchi graudus grib wairot, zaur ko ari, ka jau minets, labibu paſargahs no ſakriſchanas weldē, tadehl ka fosfora-ſkahbei peemihht ari ta ihpaſchiba, ka ta rada zeetus, ſtingrus ſteeburus.

Labibai, kas wifai tahlu no stala-mehſloſchanas, p. p. 4., warbuht 5. auglu kahrtā, turpretim waijadſehs diwkahrt teek skunstigo mehſlu, ne ka augſcham peesihmets.

Preekſch kartupekeem, kas zaur mehſloſchanu ar superfosfateem loti miltaini aug, ja-isleeto, ka nu ta ſeme, lihdi puſei wairaf no augſcham minetāš porzijāš, tapat pr. beetehm (kahleem).

Superfosfati, eekam tos iskaifa, ruhpiigi jafajauz ar til pat daudš ſauſu ſemi un zif ahtri eeſpehjams preekſch ſehſchanas, tas buhtu preekſch ſeemas ſehjas 3—5 nedelas eekam ſehji, pr. wafarejas wislabaki rudeni, ar arklū waj elſtirpatoru 5—6 zelas dšiti ſemē ja-eemaiſa. Tur tad ta fosfora-ſkahbe loti ſmalki isdalahs un nahk jauno ſtahdinu ſaknehm, kas apatſchā attihſtahs, tuhdat par labu. Turpretim superfosfatu mehſlojums daudšreis, bet ihpaſchi kad pehz lauka apſehſchanas ſauſš laikš, paleel bej ſagaiditāš darboſchanahs, ja to tikai lihdi ar labibas isſehſchanu un tikai pawirſchus ar ezeſchahm ſemē eemaiſa. Zhpaſchi pee wafarejas tas ja-eewehro.

Wispahrigi japeehime, ka augstgrahdigus (17—20%) superfosfatus ir daudš derigaki pirkt, ne ka mašgrahdigus (12—13%), tadehl ka pirmajee ir labaki taiſti, ſauſaki, ſmalkaki, un naw til gruhti aijwedami, ka beidſamajee.

2. **Slahpelliš** preekſch augu dšihwes ir wisſwarigahs, jo tas teem peekſchir wisleelako un bagatako augſchānu. Tadehl to waijadſetu daudš wairaf isleeto, ne ka tas no muhsu semkopjeem lihdi ſchim notiſis. Zhpaſchi tahdāš ſaimnezibāš, kur stala-mehſlu peetuhſti un kur tadehl skunstigos mehslus isleeto newiš wirms mehſloſchānai, bet weenigai mehſloſchānai. Wiſi skunstigeem mehſli ir wairaf waj maſak weenpuſigi t. i. ne weenōš no ſcheem mehſleem ne-atrodahs wifas tahs weelas, kas ſtahdeem waijadšigas un kuras gan atrodahs labōš stala-mehſlōš; tadehl, kad skunstigos mehslus pehrk pilnigai mehſloſchānai, tad ne kad ar ſelmi neisleetos tikai superfosfatus jeb kaulu-miltus, kurōš wiswairaf tikai fosfora-ſkahbe, — tad buhs ari ja-isleeto tahdi mehſli, kurōš ſlahpelliš. Pee ſcheem mehſleem peeder:

a) **Šehra-ſkahbaiš amonijahs;** tanī ir ſlahpelliš un tas peeder pee tihri weenkahriſchu jeb weenpuſigeem mehſleem; tuhdat pehz mehſloſchanas tas ſtahdinus ſpehzigi dſen augſchānā. Tadehl to isleeto pawafarōš, wahju ſehju ſpehzinot, un rudenōš, kad grib lai leefā, jebchu gan nupat mehſlotā ſemē ſehita ſehja labi eeſel, ka ta ſeemu war pazeeti.

It ihpaſchi amonijaku isleeto preekſch wahjas kweeſchu- un rudſu-ſehjas pawafari un tad peeteel uš puhra-weetu 1—1 1/2 puda jeb 1/4

maisa, ko labi sajuaktu ar til pat jeb divi reis til dauds semes waj smilti ka wirtsmehslojumu tuhdat pehz sneega nolufchanas un kad stahdi jau mostahs us augfchanu, par sehju issaifa.

Ja rudeni grib, lai seemas-sehja labi eeset, jeb ari pawafari lai wafareja labi zetahs, tad no sheem mehseem til pat dauds ihfi preeksch waj ari pee paschas sehshanas ar ezeschahm ja-ee-eze.

Tahda usmehslofchana daudreis ari tad koti deriga, kad sehja preeksch tam superfosfata mehshlofchanu jau dabujusi tani mehrā, ka sem 1 minets. Pee pahlschu augteem ja-isleeta masakas porzijas amonijaka, tilai 25—30 mahzinas us puhra-weetu, zitadi tee sakritihs weldē.

b) **Schili-salpeters** darbojabs tapat ka sehra-ik. amonijaks, tilai wehl ahtraki, un ir tapat weentahrschis flahpekka-mehsils. Bet no ta pa kahdu $\frac{1}{3}$ janem wairak, tadeht ka tani masak flahpekka. Pee pahlschu-augteem un ahbolina tas tilai ka wirts-mehslojums ja-isleeta, wislabaki diwas porzijas, pirmo reis tiklihdj ka pastahwigi filts laiks radees un stahdi pilnigi jau moduschees us augfchanu, otru reis wehlaki, kad stahdi jau jamehmschees, jo schili-salpeters no stahdeem koti weegli teef usnemts, bet turpretim semē ne wis ka tee ziti mehli (fosfora-flahbe, kalijs ic.) teef saturets, bet drihs nogrimst apalsch-gruntē.

3. **Kalijs.** Tas atrodahs gandrihs fatra semes-sortē un teef ari ar staka-mehseem semei peewests. Bet ja semei tahdi augi, kam kalija wajaga, beeschi ja-isdod, tad sinams tai ari wajadsehs kalija ihpafchi pasneegt. Tee mehli, ar ko mehsh kaliju pehrfam, ir schahdi:

Leopoldshalles kainits (lasi ka-i-nits), florokaliums jeb peezlahrtigi weenotais (jeb tihritais) kalijs. Tas it ihpafchi ir swarigs preeksch **lineem, kartupeleem, kahleem, pahlschu-augteem un ahbolina**, bet par wijahm leetahm preeksch **plawahm**.

Ra pasihstams, shee mehli pee lineem schkeedru attihstichanos koti weizina, bet pee kartupeleem un kahleem stehrkeles-miltu un zukura attihstichanos; tadeht tos sheem beidsot mineteem augteem pat ari tad wehl dod klahht, kad tee ar superfosfatu jau mehsloti.

50 procentes stiprais florokaliums (jeb peezlahrtigi weenota kalifahls) teef leetats pa $4\frac{1}{2}$ —6 pudeem jeb $\frac{3}{4}$ —1 maifam us puhra-weetu; preeksch lineem, wihkeem un ahbolina peeteef ar $4\frac{1}{2}$ pudu, preeksch kahleem un kartupeleem nem 6 pudus, preeksch plawahm, ihpafchi kad tabs suhnainas, wehl wairak, lihds 12 pudeem us puhra-weetu.

Leopoldshalles kainiti, kam bes tam wehl laba dala koti derigas sehra-flahbas magnesijas klahht, wajaga divi reis til leelas porzijas nemt. Bet pee laufa augteem mineta sahle labaka, kainits tilai pee plawahm tai lihdsigs.

Wislabaki L. kainiti isleeto kopā ar kompostu, proti pehz tam, kad tas ar ziteem weeleem, ka p. p. ar kalki, jau ir sajuakts. Ra

wijas prastas kali-sahlis, ta ari L. kainits ne-ik reises atnefs sagaiditos auglus.

Wispahrtigi te wehl buhtu schahdi peefihmejumi weeta:

Lihds schim muhsu masgruntneeki wiswairak peeprastija un pirka masgrahdigus jeb prastus superfosfatus un kaulu miltus, kurdos tilai ap 12% (prozentos) kuhstochas fosfora-sahbes. Bet zerams, ka schis nepareisais eeradums ar weenu jo wairak sudihš un semas sortes mehslu weeta eestahsees augstgrahdigi, tadeht ka or sheem pee masafeem puhlineem panahk to paschu, kas panahkams ar wahjalas sortes mehseem pee dauds leelakeem puhlineem.

Kweescheem, rudseem, meescheem un ausahm, ja faimneeziba kahrtigi eegrosita, peeteef ar tilai weenu mehshlofchanu ar **superfosfateem** waj kaulu-milteem; augshejas porzijas preeksch augligas lehnas mahla semes pilnigi peeteef; jo augliga seme par sewi jeb jo wairak ta mehslota ar staka-mehseem, jo masak wajadsehs skunstigo mehslu, kuras sinams tad alajsch wajadsehs jo leelakas porzijas dot, kad wehl preeksch nahslofchas labibas grib mehslot. Ta p. p. pee widuwejas mehshlofchanas ar staka-mehseem preeksch kweescheem un rudseem, ja graudus grib pawairot, us puhra-weetu peetiks ar $\frac{1}{2}$ maifu labu kaulu-miltu jeb augstgrahdiga superfosfata, tapat ari preeksch ausahm, meescheem un firneem pehz ahbolina ganikles jeb pehz mehslotas seemas-labibas; bet ja no schihs mehshlofchanas ari eesehtam ahbolinam buhs kahdu labumu baudit, tad mehslu porzijas diwahrtigi jeb trihskahrtigi japawairo, waj ari, kad lauks zaur humus-semi peetura skahbumus, wehl pee pirmā maifa kaulu-miltu japeeteef 1 maifs peezkahrtigi weenotas kali-sahles jeb $2\frac{1}{2}$ Leopoldshalles kainischa tuhdat jau pee steebru auglu (rudju, kweeschu ic.) mehshlofchanas, schihs porzijas gan israhdahs leelas, bet par to ari ahbolinisch wijai labi isdodahs.

Ja labiba nahk tahlu pehz staka-mehshlofchanas, tad tapat us puhra-weetu wewels maifs kaulu-miltu jeb augstgrahdiga superfosfata ja-isleeto, un bes tam wehl it labi atmahfajahs tahlaka isdoschana par 20 mahrz. sehra-flahba amonijaka, ko tur war peelikt; zaur to jautā sehja koti teef sekmeta.

Kartupeleem laba mahlu semē peeteef ar $1\frac{1}{2}$ maifu augstgrahdiga superfosfata; kali-mehshlofchana tur daudreis ir weltiga; wismasakais tad alajsch masumā ja-isprowe. Weeglakā, smiltainā semē peeteef ar $\frac{1}{2}$ —1 maifam augstgrahdiga superfosfata jeb kaulu-miltu un ar 1 maifu peezlahrtigi weenota kali-sahles jeb 2 maifem kainischa.

Bet wisleelafos auglus, pehz profesora Dr. Maerder'a, Hallē, atnesot Bafera-guano-superfosfats kopā ar schili-salpeteri, proti no fatra 3 pudi us puhra-weetu.

No augshejeem isskaidrojumeem lehti warehs atsicht, ka skunstigos mehslus pehrfot jabuht koti usmanigam un ka pee tam ir koti dauds

Sadshwe un sniba.

Ihs pahrskats par muhsu apgabalu. *)

(Beigums.)

S e e m a.

(Pilshtineekem seema gan nefs leetus preekus; tee peeseen pee kahjahn ledus kurpes un skreen pa ledu; bet muhsu semneeki no tahdahm leetahm ne ko nesin. Tilai trizawas *) kahdu reisi ustaija.

Semneekem seema ar juwu nejauto salu usnahk neluhgta un winus speesch, gahdat par kuramo, kas dascham ir deesgan gruhiti.

Ta tad ari muhsu Sakeneeki brauz tahlu jo tahlu, us Slaguhni, Medembruhti ic., pehz siltuma. Us schahdeem brauzeeneem agral, kad gandrihs wihs pagasts kopā brauzā, notika ajas sadurschanahs ar zitu pagastu laudihm. Wehl tagad wezi wihri stahsta, ka te Plepeneekus, tur atkal Dipsteneekus eekahrsuschji. Lauhim wezajeem, us saweem waronu darbeem lepotees un preezafimees, ka tagad wairs tahdas nekahr-tibas nenoteef. Sakeneekds ari wehl tagad peemihk tas teizeens, ko wezee, laitam paschi sewi usleelidami, zehluschi:

Schawai, ripai, Sakeneeku sehni,
Sawelt biffes stimi,
Kunā kungu wahzisti!

Par deenahm ir ween-aldsiga dschwe, turpretim wakari ir deesgan eewehrojami. Te dschew jeb „singē“ leel mihklas atminet un stahsta pasakas. Meitas ushseed:

*) Trizawu konstruzija naw ne kahda brihnischiga. Ledu eedjen meetu, us scho usmauz riteni un pee ritena peeseen kahrti, kuras otra galā nostripinatas ragus. Kad nu riteni drusku pa-ahtri greeesch, tad ragus ar leelu ahtrumu dodahs ap meetu.

„Puischi meitas apshudseja,
Superdentam Selgawā.“

un beigās, pee

Ta wehl ir scho baltu deen',
Puischeem meitas jabutscho,

wijas sahht nirgat.

Te eesauzahs kahda „jaunā seewa.“ „Usminat manu mihku: plitam krelis asote; dschelis zuhka ar linu asti; dschelu schkhwim dschwa gata, wirsum jeb mescha audsis, mescha zirsis, tehwa khept gauschi raud!“ ko usminet ziteem, wiswairak ganu behrneem, ir deesgan galwas-greeschanas.

Weidsot kahda weza mahmina sahht stahstit schausmigas pasakas.

Pahri no schahdahm, no krahm domaju, ka tahs zita apgabala nepasichs, gribu te peewest. Pirmā stahstihš par Satās-muischas pili, kura, lai gan naw weza, tomehr jau ir teiku eemantojuse.

Par minas buhwi stahsta ta: Muhrneeki duhschigi ween strahdajuschji, bet ne ko neusmuhrrejuschi; jo kas par deenu ustaihts, tas par nakti kuwis no nelabā no-ahrbits. Ne ta nesinajuschji lihdsjetees. Weidsot nahksuschji us tahm domahm, ka welns gan grib kahdu zilweku par upuri un apnehmschees, ari to upuri dot. Kahdu deenu peedstribijuschji kahdu strahdneeku un winu eemuhrejuschi preeksch tam atstahsta zaurumā. Tas lihdsjeis, un muhrneeki, redsedami, ka nu darbs eet us preekschu, eemuhreto nelaiduschji ahra, lai gan tas wehl pahri deenas waidejis un luhdsjees atswabinaschanu. Nabadsinsch zaurumā noslahpis un tur tupot lihds scho baltu deenu.

Otra teika stahsta par „Krahmeku welnu.“ Krahmeki ir Dipsteneeku mahjas, un tanis tas ta nosauktais „welns“ peemahjojis. Wijis jozigs puika, kas wisabus stikus pataisjis. Puischeem rudeni palihdsjeis pee salmu neschanas. Wajadsejis tilai uskraut nastu un usjaukt: „Stepin, steep!“ un nastā nogahjuse ka pa gaisu us schuhni. Strikis, ar ko nastā sajeeta, atkal atweests atpaka. Reif Krahmekds bijuschas kristibas. Wodas jau bijuschas saliktas us galda un wajadsejis tilai sehstees

to eewehrojumu, bej kureem pirzejs naudu war isdot, bej tā zeretos auglus panahktu. Tadeht apdomigs un sapratigs semkopis, noswehtris un atfinis, tahdi mehli wiņam waijadīgi, tuhdal jautahs:

II. tā, skunstigos mehslus pehrkot, war issargatees no nedroschibas un sšahdes?

Wehl nesen pirzejam bija pilnigi japalaišchahs uš mehslu-pahr-bewesu uštizibu un taišnu prahtu. Zil drošča jeb nedrošča tahda andele bija, katrs warehs nolemt domadams, ka tam labiba buhtu ja-pehrk bej swara un zita preze bej mehra — tikai palaišchotees uš kopmana uštizibu. Bet nu sinams, ka kopmani nestrabda preefch ziteem, bet wispirms un ihpachti preefch jewis; tadeht fatilšchanahs starp wineem un pirzejeem janodibina uš pamateem, kas atkauj pah-leezinajchanos un abahm datahm peefchir pilnigu broschibu. Ahr-semes to jau daudj fenal eewehroja un skunstigo mehslu pirzejeem is-gahdaja droščibu zaur pahrdofchanai peedahwatās prezes ruhpiġu pah-raudšibu, jeb kimiška ismeklešchanu (analisi), ko sinišlas eestahdes un šaimneezibas-beedribas nehma šawā sinā. Bahzija p. p. pate walšs waldiba (šaimneezibas-ministerija) ir ušnehmusehs wirspahrraudšibu, ka šemkopji nelluhta peekrahpti ar šiktu mehslu-prezi. Baltija tikai preefch kahdeem 5 gadeem šahka eewehrot šcho ahrsemju preefchšihmi un Rigas politechnikas waldei peenahšahs ta slawa, ka ta tē ir pirmā un lihds šchim wehl ta weenigā zela lauseja. Minetā politehnikā ir šem profesora Thoms šga preefchneezibas eezelta „kimiška ismekle-šchanas-stanzija,“ kura skunstigo mehslu pahrraudšibu nehmuš šawās rolās. Šefahkumā wina ismelleja jeb analizeereja tikai tahs mehslu promes, ko tai kahds kopmanis nodewa, un tad israkšija leezibu, ka promē atraštias tif un tif prozentes kuhšofšas fosfora-šahbes, šah-pekka, kalija zc. Bet ar to tikai wehl maš kas bija panahkts, jo kas tad wareja galwot, ka eesuhitā prome nemta no teem mehšleem, ko eesuhitajš pahrdod jeb wehlaki pahrdos? Tā p. p. prome daudšreif no ahrsemehm kluwa peesuhitā. Tadeht ismeklešchanas-stanzija 1877. gadā špehra šoli tahlak.

Wina šarakšija šchahdus nosazijumus:

1) Kopmaneem, kas grib baudit winaš apgalwošchanu un tam lihds publikas pilnu uštizibu, ja-apnemahs, tikai tahdus mehslus pahrdot, kas no ismekl-stanzijas pahrraudšiti jeb kimiški ismekleti (analizeereti), par ko wini dabo leezibu jeb analisi, kas pirzejam ušrahdama. Pee tam wineem ja-aggalwo, ka pahrdotā preze teesham ir ta pate, kas ismekleta jeb ka tani ir tikpat daudj fosfora-šahbes, šahpekka zc., zif anališe apleezinats.

2) Katram pirzejam, kas kahdus 30 pudus (5 maiši) skunstigo mehslu pehrk, ir teesiba, no kimiškās ismekl-stanzijas bej malfas pagehret, ka ta nopirkto prezi wehl reis pahrraudšitu, waj tani teesham tif daudj mineto weetu, tā anališe ušrahda un tā kopmanis galwojis.

3) Ja pee tam israhditos, ka tā naw wis, tad kopmanim pehz stanzijas aprehlinuma pirzejam šasamalfā wisa šahde.

Šchos nosazijumus peenehma dašchi leelakee Rigas un Leepajas kopmani, dašchi turpretim nē. — No šawa šahwotka mums katram semkopim jaleek pee širds, lai tas turahs pee teem kopmaneem, kas padewuščees ismeklešchanas-stanzijai, tā-tas ahrsemēs jau šen gadeem noteek; bet lai nelaujahs šagrositees no pašchreklamies un zaur peerahdišchanu ne-attaišnotas ušlawešchanas. Šo wisi skunstigee mehli, kas pee mums nahk andelē, ir šagatawoti ahrsemju fabrikōs, kam newis muhsu semkopju, bet pašchu labums ruhpi, un jo lehtaki muhsu kopmani tahdus mehslus eemanto un jo dahrgati un pee tam bej jeb kuras pahrraudšibas tee tos mums war pahrdot, jo leelaka pelna wineem sinams isnahk. Muhsu noluhkā naw, weenu jeb otru kopmani aišnem jeb apwainot, bet gruhiti nahšahs prahtigu eemeslu atrašt, tadeht kop-manis, kas labu prezi tura, no pahrraudšibas atraujahs.

Lai mehslu pirzeji jau eepreefch waretu šinat, kur wineem wis-leelakā droščiba zetama, tad mehš tē, pehz Rigas politechnikas is-meklešchanas-stanzijas ušdewuma, peeshimejam to kopmanu wahrdus, kas pehz augšcham isšaidroteem nosazijumeem padewuščees minetās stanzijas pahrraudšibai. Tee ir:

- Goldšchmids un beedr. — Rigā.
- J. W. Grahmanis — Rigā.
- Gley un Fritsche — Rigā.
- Brakti Martinson — Rigā.
- Sanders Martinsons — Rigā.
- Germanis Stieda — Rigā.
- Paulis Stotterfoht — Rigā.
- Ziegler un beedr. — Rigā.

Šchos kopmanus jeb winu šantorus apmelledami, mehš esam atradušchi, ka wiškem ir ismeklešchanas-stanzijas leezibas (analise) par teem mehšleem, kas wineem ir uš leģera pahrdofchanai, bet ka šchee raksti wiswairak ir tikai Bahzu walodā isdoti, kura sinams tikai retam mašgruntneekam šaprotama. Šewišchli mehš to eewehrojahm pee dašcheem Latweešču dšinnuma kopmaneem. Tas ir loti noschelojams, jo uš tahdu wišči tai leelakai dala mašgruntneeku minete leezibas-raksti ir waj bijušchi waj nebijušchi! 1877. gadā minetā stanzija uš „Balt. Seml.“ ušajzinajchanu šchihš leezibas šahka ari Latweešču walodā israkšit, ar ko šemmeeki bija loti meerā. Šchogad tas wairš wispahrigi nenoteek.

Tadeht mums ar šewišchlu preefu japeemin, ka mehš Grahmana un „Gley un Fritsche“ k. k. šantorōs mehslu anališes ari Latweešču walodā esam atradušchi. *) Ta ir ušmaniba, ko Latweešču mašgrunt-neeki šinahs eewehrot. — Tahlak mehš preezajamees waredami pee-šihmet, ka **Grahmana** k. ari Latweešču walodā ir lizis drufat

*) Wehtak ari S. Martinšona k. mums ušrahdija anališe Latw. walodā.

Uahk. Tē no grahmatu špapišča isšreħjis melns šakis un wišas šlodas apšmekejis. Wešči sinams wairš negribejušchi no welna apšmeketo baribu ehst un bijuščas žitas šlodas ja-enešs. No šchahs reišas Štepinšch šahzis arweenu praštalus šikus taišt, tā ka šaimneekš wehtejees, ka šiktu no wina wald. Tē winaš šawadi kluwis lihdsjēt. Šahdu wataru atnahktušchi lahšcheneeki un luhgušchees natts-mahjšas. Šaimneekš at-teizis, ka tikai rišā wineem war atkaut gulet, un tur winaš welns nelihšot meerā. Šchee teikušchi, ka gan ar melno tiks galā un ar šawu šwehru nogahjušchi uš eerah-dito weetu. Lahzi peesehjušchi kraššns-beedre, kamehr pašchi eelihdušchi leelā, abjōs galōs walejšā maišā, tikai galwas ween ahrā aštahdami. Uš tahdu wišči maišs is-škalšjees tā radijums ar diwi galwahm. Pret pušnakti eenaħjis Štepinšch, noschēdees pee kraššns un šahzis lobit lahši. Wišas šweedis lahzim aģis, teildams: „Šchē, kaki, lupata!“ Lahzis par to šaštatees, Štepinu notampis un šahzis oderet, tā ka šchis tikai ar leelahm motahm un labi šadrišlats, išmužis. Otru rihdu prašjis šaimneekam, waj tas šakis wehl ešot rišā, uš ko šchis, labš lihšchis buhdams, atteizis, ka ešot gan wehl, pehz kam welns aišfotōjis un mellejis žitir korteli. No šchi Štepinā laikam ari zelahs tas teizeens: „No tu daušees, tā Krahmetu welns!“

Domaju, ka tagad ar teitahm un mahneem peetišs un gribu apluhšot lihdselkus pret pehdejeem, proti školās. Školā tagad katram ja-eet mašalais trihs šemas, ja wišch grib kluht ešwehtitš. Šaimneeki nu gan šawus behrnus šuhša pa wataru, iģati un augštakā školā; bet šaipu behrni, kam wataru ja-eet gands, dabon knapi tahš 3 šemas. Dašcham, ja leelatajam škaitlin, tas ir pa prahtam, kad naw daudj „šakal galwā,“ bet žitam, kam labas gara-dahwanas, tas ir par leelu šahdi.

Nu greešišchos atkal pee šwehtdeeahm. Pirmee leelee, kas tulšhu kriht aģi, ir Šemas-šwehtiti. Tad nahk wijadas špehlites*) preefchā: Rubena šchawšchana; raga-

*) Tas ir tikai no kalpreim; šaimneeki Šemas-šwehtitus pawada žitabi. Wini brauz žits pee žita wechšōs. Wešee laiku pa-ihšnadami špehlē lahrtis, kamehr jaunee eet špehlitēs. Wini nu neleeto tahdas, tā kalpi, bet šmalakās, tā p. p.: naminšch beg; watar eš tewi rebjeju u. z.; tomehr ir wini miht tahdas, kur dabon kuhšchotees.

raga; dahšberis dango par tahm walahm; weens wihrišch brauz par mešču; Ahba-mam bija šeptini dehli zc. zc. Tad atkal walarōs pahrgehrbjahs par tšchiganeem, dšehrwehm jeb lahšchēem un eet uš šaimneem dantscha-behrnōs. Šiklakā eerahča pee tam ir pahrgehrbšchanahs „par nahwi,“ zaur ko dašcham, wiswairak behrneem war peebaidit tahdu šimibu. Weena tahda pahrgehrbšchanahs loti šikti isbewuščēš. Šahdas mahjšas, kur rišā gulejis mironš, weens wihrs ari tā pahrgehrbees un no-šahjees minetā rišā. Ap pušnakti gahjuščas diwi šewas, no kweahm weena bijuše ta pašcha wihra šewā, gar rišu, uš šaimneem dantscha-behrnōs. Tē wihrs, balta palagā etinees, škreħjis no rišas ahrā un šewahm šahk. Otra šewa aišbeħguše projam, bet pašcha šewa palkuše uš weetas un bijuše nost. Tā daudj reis išeet ar tahdu šehntofchanos un tomehr tahdas leetas neleek pee mašas. Šemas-šwehtiteem ari peeseenahs dašchadas mahntizibas, tā p. p. waijagot pirmo šwehttu nakti pškam ušlahpt uš ištahas augšchēeni un šlatitees zaur lahš-starpu, tad redšchot to, ko ap-prezeħs. Meitas, kas domā uš prezibu, ari wahra mehmo putru, ehbina gaili, ker tumšā annu un dara žitabas muštibas.

Pehz šemas-šwehtiteem nahk jaunšgads ar šawu mahntizibas pilno wataru. Kamehr to wataru žiti eet uš bašnizu, tamehr žiti pateek mahjšas un lej šaimes. Pee tahdahm šaimes leeshanahm ari nahk preefchā, ka dašcham ar karšo alwu is-plužina aģis. Par jaunugadu ari warot šawu nahšofchā gada listeni dabot šinat, ja tikai nakti, pulštēn 12., eijot klušttees, ko širgi runā.

Domaju, ka nu ar manu pahršlatu buhs deesgan. Ja ešmu aišmiršis, par šagteem, puščhu kumpošchanos ar meitahm un žitahm tahdahm leetahm, ko kluštaku rakšit, tad žeru, ka laštaji man prebos.*

J. Berg.

*) Bet mehš Žums ne uš kahdu wišči nepeedotu, ja Žuhs laštajus drihs atkal ne-eeprezetu ar žitu kahdu, til pat isweizigu un patihšlamu rakštinu. Redahzija.

„pamahzifchanu, ka un kur skunstige mehlis isleetajami,“ ko katram pirzejam dob lihdsā. Ja šchis, tagad eewehrojami paplašchinatais andeles-nams ari zītā finā tā isturesees, tad gan naw jafchaubahs, ka tas, ſawu pašifstamo wezo uftizibu ufturedams, eemantos alašč wairaf andeles draugu.

Beidsot wehl kahds wahrds par pehrkamo mehslu zenahm. Loti nepareisi ir, kad tahs aprehkina jeb nofwer pehz pulka t. i. pehz tam, zif pubu mehslu mais ſwer. Ta naw ihstā mehraulka, jo augstgrahdigo mehslu mais buhs daudš dahrgaks, ne ka tikpat leels mais ſemakas fortes mehslu. Tadeht daudš ihstaki jeb weenigi pareisi ir wajzat: zif maksā mahrzina fosfora-ſkabhes 2c.? Tikai uš tahdu wihši zif ne zif warehs nofwehrt, waj zenas daudš maš ſtahw lihds-ſwarā ar mehslu ihsto wehrtibu. Zaurmehra pee mums maksā:

par mahrz.	kuhstofchas fosfora-ſkabhes	13—16 kap.
„ „	ſlahpekla	40—50 „
„ „	kalija	5—6 „

Ja nu ſin, zif prozentes no ſchihm weelahm ir pehrkamōs mehslōs, ko alašč analiſe uſrahda, un zif ſmags ir mehslu-mais, tad nebuht nenahkſees gruhti, to aprehkinat. P. p. analiſe uſrahda ka 100 mahrzinas ir 12% kuhstofchas fosfora-ſkabhes; mais ſwer 6 pubus jeb 240 mahrzinas, tadeht tanī pa wiſam ir 29 mahrzinas kuhst. fosfora-ſkabhes, katra maksā 15 kap., tadeht 29 reiš 15 kap. ir 4 r. 35 kap. Ja nu par tahdu maiſu pagehr daudš wairaf par 4 r. 35 kap., tad ſemkopiim buhtu jamakā daudš wairaf par mehslu wehrtibu. Muhiu ſemais naudas-ſurſs ſinams ari naw beš ſaweem ſauneem augleem un ſazek neganti mehslu zenas.

Samu rakſtu nobeiguſchi mehs peefihmejam, ka mehs alašč eſam gatawi, ari tos jautajumus iſſkaidrot, kas pehrkamo mehslu leetā daščam wehl nebuhtu iſprotami.

Wiſpahriga daſa.

„Rigas Lapa“ pret „Balt. Semkopi.“

II.

Iſg. nedelā mehs ſawa rakſta beigās laſitajeem paſneedsam ſmarſchoſchas pukites iſ „Rigas Lapa“ ſmalfo teikumū krahjuma; ſchoreiſ mums tas jadara no paſcha eſaſkuma, lai laſtaji ne brihstina neſchaubitos, kahdā garā un walodā muhſu zeen. pretineeje mehds ſawu polemiku weſt. Wina rakſta:

„Baltijas Semkopiis,“ gribedams tagadejahs pahrafahs landtaga teeſibas iſrahdit par maš zeenijamahm, ſaka tahtaf, ka landtaga teeſibai, ſpreest par jauneem liſumeem, eſot weenigi tik ilgi kahda praktiſka wehrtiba, kamehr ſemstibas un jauno teeſu eeſtahdijumi pee mums wehl ne-eſot eeweſti. Ar ziteem wahrdeem, Semkopiis doma, ka pehz ſcho abu reformu eeweſchanas landtagam nebuhtu wairs ne kahdu jaunu Baltijas liſumu, par kureem ſpreest. Waj tad Semkopiis to nemaš neſin, ka ſwarigakee liſumu preeſſchmeti, ar kureem landtagi nodarbojahs, ir tee, kas ſihmejahs uš ſemneeku buhſchanu? Waj ſpreeſchana par ſemneeku liſumeem, par ſemneeku teeſibahm, par rents-an pirſchanas-kontraſteem, par pagastu liſumeem, par paſes buhſchanu 2c. ir preeſſch Semkopiija wiſs neeki? Leekahs gan, jo wiſſch ar weeglu ſkrdi grib wiſas ſchihſ teeſibas atſtaht wezajam muiſchneeku landtagam, ſazidams, ka „Latweeſcheem ir gluſchi weenalga, kahdas wezas teeſibas ir un paleek muiſchneekem ka korporacijai!“ Un tad wehl teeſiba, ſpreest par wiſadeem ſemes eeſtahdijumeem, reformahm 2c. Kadehl Semkopiis doma, ka juſtiz-reformas eeweſchana ſcho teeſibu waretu maſinat jeb atzelt paleek neſaprotams.“

„Neſen mums gadijahs awiſi „Baltis“ uſaizinat, lai ta atklahti un ſkaidri iſſazitu, waj ta grib muhſu promiſſchu politiſkaks teeſibas uſturet, jeb waj wina tahs eeſlata par neſaweenojamahm ar walſts wiſtteeſibahm un tadeht par atzelamahm? Tahda jautajchana Semkopiim ir patikuſe; wiſſch tahtit nemahs tai palaf darit un mums kahdu jautajumu preeſſchā zelt. Sinams, winam pee tam atkal labi weizahs. Wiſſch jauta „Rigas Lapa“: „waj wina Ceſſch-Kreemijas ſemstwas

ſtituzijas un teeſu reformas eeſlata par Baltijas gubernās neberigahm un tadeht par ſcheit ne-eeweſdamahm?“ Nu, mums ſchheet, ka mehs ſawu ſtahwolli ſemes reformas leetā eſam tik „atklahti un ſkaidri“ iſſazijuſchi, ka laſitajam waijadetu buht wairaf ne ka kurlam un aklam, ja tas to wehl nebuhtu ſapratis. Sinams, ka politiſku iſſkaidrojumu ſapraſchana pagehr ſinamu gara attihstibas ſtahwolli. Warbuht Semkopiim leeta buhs weeglaki apkerama, kad mehs uš wina jautajchanas pirmo dalu atbildam ar preti jautajumu: „Waj rudſu maiſe tadeht ſliſta, ka kweeſchu maiſe labaka?“ — Kadehl Semkopiis tē zehlis preeſſchā ſawu otru jautajchanas dalu, par teeſu reformu, tas tik iſſkaidrojams zaur „Baltijas Semkopiija“ iſproweto logiku. Kas tad muhſu ſtrihdam beht paſchwaldibas ir par dalibu ar teeſu reformu? Kadehl tad Semkopiis nejauta tikpat gudri, waj mehs turam wiſpahrigas kara-klauſibas liſumu, jaunos pilſehtas liſumus u. z. par derigeem? Waj tad Semkopiis to atkal neſin, ka pee teeſu reformas Baltijas gubernās naw it ne kahda zita runa, ka tik no wiſpahrigas Kreewu teeſu reformas eeweſchanas, tik ar kaddeem pahrgroſijumeem, kahdus Baltijas promiſſchu dabigas ihpaſchibas pagehr? Kur tad Semkopiis ir ko dſirdejis no kahda zita projekta? Kad „Baltijas Semkopiis“ mums turpmak zel jautajumus preeſſchā, tad lai wiſſch pee tam ranga wairaf parahdit ſapraſchanas.“

Kad no ſchi gabala iſlaſa wiſus neleetiſkos un nepeeklahjigos teikumus, tad toti maš atleek, kas atbildes wehrtis jeb uš ko waijaga atbildet. Pee ſchahda maſumina peeder wiſpirms „R. Lapa“ domas par liſumeem, kas landtageem pehz ſemstwas eeweſchanas wehl buhſchot japhrſpreeſch. Tee eſot „ſwarigakee liſumu preeſſchmeti,“ jo tee ſihmejotees „uš ſemneeku buhſchanahm.“ Par peemehru:

1) „Spreeſchana par ſemneeku teeſibahm.“

Par kahdahm tad, ja ſchihſ teeſibas jau nodibinatas zaur wiſpahrigahm reformahm, zaur ſemstwas eeſtahdehm un teeſu-liſumu eeweſchanu?

2) „Par rents- un pirſchanas-kontraſteem.“

Agrar-liſumi mums jau ir; jeb waj landtagi tos pahrtaiſhs mahju rentneekem un pirzeem par labu? To wini tagad ari waretu darit, bet ko wini tagad negrib darit, to „paplašchinatee landtagi“ ne muhſcham nepadarihs, jo pahrfwars tur nebuhtu un newaretu buht jaunpeenahkuſcheem lozjelkeem; ar tahdu noſazijumu landtagi ne muhſcham „nepaplašchinatos.“

3) „Par pagasta liſumeem.“

Waj „R. L.“ teeſcham naw laſijufi pagasta liſumus no 19. februara 1866? Jeb waj wina domā, ka tee atkal jau buhtu pahrtaiſami? Kam par labu? Waj wina jau tik ahtri iſrahdahs par to kautinu peekriteju, kas domā, ka mums pagasta-liſumi pa daudš ahtri eſot doti?

4) „Par paſes-buhſchanu.“

Mehs domajam, ka „paſes-buhſchanas“ Baltijas gubernās newar buht zitadas, ne ka tahs wiſā Walſti nobomats nodibinat — tadeht pahrſpreeſchana par tahm gan peekritihſ paſchāi Walſts Waldbai, newis latrai gubernai ſewiſchki. Jeb waj „R. Lapa“ domā, ka ari „paſes-buhſchanas“ zelamas par wiſus-ſeenu ſtarp Baltijas gubernahm un Walſti? Kad winas teeſcham apbrihnojamos zenteenus apluhko, tad tas gandrihs jatiš — tad jatiš, ka „R. Lapa“ warbuht grib, lai Kreemijas eedſihwotaji paſes dabon uš dſellena un Baltijas „promiſſchu“ jeb „ſemes“ eedſihwotaji uš roſa papihra.

5) „Un tā projam.“

Ja, kas tad ir ſchis „un tā projam“? Tas ir „Rigas Lapa“ ſchidriſegs jeb ſchleieris, kurā ta ſewi mehds eetihtees, kad ta zeta wairs nejaud atrast.

Ja nemaldamees, tad „R. L.“ nu jau kahdas 4 reiſes atgremo muhſu teikumū, ka Latweeſchi nekahro pehz muiſchneeku ihpaſchahm teeſibahm, kuras mehs daudſkahrt jo ſihlaki eſam apſihmejuſchi par tahdahm, kas to zitu kahrtu teeſibas neaiſnem. Kas nu tā atgremos! Kura ſapratiga awiſe nebuhs ari ſapratuſi muhſu wahrds par teeſu reformahm! „Rigas Lapa“? Jeb waj wina tos negrib ſapraſt? Tas ir alga weena. Bet tas naw wiſ weena alga, ka wina zaur ſaweem ſoſiſmeem jeb tuſchus peerahdijumus preeſſchā ſchaudama ſawus maſaf attihstitos laſitajus grib ſagroſit. Tā wina p. p. runā no ſotu un

Leišču gubernahm, kur teesu reformas bej semstwas eestahdeem eewestas, bet neleelahs ne finot, ka šchis peemehrs tē tilpat maš derigs, ká winas šalihbsinajums starp Bahziju un Kreewiju. Polōs un Leišchōs ir gan laušču kahrtas, bet eedšiwotaju leelaká dala peeder weenai tautibai — tur ir Polu un Leišču muišchneeki un Polu un Leišču semneeki, kamehr tas tatschu pee mums ir zitadi. Un tadeht „R. L.“ ir peemiršufi šazit, kas tur tagad, pehz teesu reformu eeweschanas, zel tos teefneschus? Tatschu ne landtagi jeb muišchneeki, ká wina domá no Baltijas gubernahm, kad tē eewedišhot semstwu, bet ne „paplašchinato landtagu.“ Mehs zeram jau šazijufi, ka lihbs ar teesu reformu eeweschanu Baldiba ari nošazihš, kam teefneschi jazel. — Ari tas peemehrs par meera-teesu nodomato eeweschanu tē naw weetá; jo ta wehl nebuht nebuhs pilniga justiz-reforma, bet tikai pirmais šolis uf to, pehz kura Baldiba nešchaubotees gan špehrs tahtlaks šolis. Ja tad jau semstwas buhtu eewestas, tad tahm tapat waretu ustizet teefneschu eezelšchanu ká „R. L.“ paplašchinato landtagu tē ušlufko par derigu organu. Bet ja tas tadeht newaretu buht, ka tagadejeem landtageem ween šchi eezelšchanas-teesiba peefriht, tad jau wini ari nebuhs meerá ar to, ka wineem žaur „wešturisko buhwi“ šchini teefibá buhtu jabalahs ar tahm žitahm kahrtahm. Til garšch, til plats.

Žif weegli „R. L.“ ar wišu šawu pašchuslaweto „politisko atihšibās-stahwolkli“ un logifu war šapihtees un tihklá eefšmaukt, to peerahda šchee winas teikumi. Wina šaka: „Kas tad muhsu štrihdam deht pašchwaldibas reformas ir par dalibu ar teesu reformu?“ Tahlak: „Teefas reformu eeweschanu Baltijas gubernas jau labu laiku teef augstafōs waldbibas eestahdijumōs apšpreesta, un meera-teesas laikam jau nahkamá gada eefšlumá tiks eewestas. Waldiba ar teefas reformu eet uf preešchu, nemas nepagehredama, ka eepreešch tiftu semstiba eewesta. Šchihš reformas nebuht naw nešchirami šaweenotas.“ — Žai nu buhtu. Bet ká tad nu „Rigas Lapa“ tuhliť atkal nahť pee šchahda špreeduma: „Žaur semstibas eeweschanu wezo teesu pamats, muišchneeku landtags, paliftu pilnigi neaifšahrts un weegli waretu gabitees, ka lihbs ar wezo pamatu ari wežahš teefas wehl paleel špehtá šahdus 10 gabus jeb ilgaki“?! Kur tē ir logika, kur „politiska atihšiba!“ Kur paleel peemehrs no Šoteem, Leišcheem un nahšošahm meera-teesahm! — Latz weetim tē ir šawada kritika, winšch šazitu: „Rigas Lapa“ apehd šawus paščas wahrdus.

Žafot muhsu iškaidrojumas, ka muišchneeki jau tadeht ne kad nepeelaidihš un newehlešees „paplašchinato landtagu,“ lai ari tahš žitas kahrtas no wineem pašcheem nekufhtu aizinatas, lihbs ar wineem špreest par ihpašchahm muišchneeku leelahm, starp tahm par tá šauktahm riteršchafstis-muišchahm zc., — tos lašidama „Rigas Lapa“ iškaužahš: „Šchihš aplamibas lašot katram pateest paleel šliffa širds.“ Mehs labpraht tizam, ka „R. Lapa“ jau pa-šilgu laiku naw lahga ap dušschu. Nabadšite — kad tik nepeemetahš pawadžara-drudšis — warbuht ari karjonis. Bet šchihš winas šaku-waimanas nebuht nepahrgroša tos drošchos pamatus, uf kureem mehs ešam nostahjušchees. Tahš muhs ari newar ušaizinat, „Rigas Lapas“ muhscha-šrases jeb pašahwigos tukšchos tikumus wehl reis išahrdit, pehz tam kad tee šen jau ir išputinati. Tadeht mehs apluhšofim tikai weenu no šcheem wisleelakeem joleem, kas „R. Lapa“ no jauna iššprukufi. Wina rakšta: „Balt. Semk.“ eerauga par ne-aifšaramu muišchneeku teefibu špreeschanu par tá šauktahm riteršchafstis-muišchahm. Šchihš muišchas ir dotas riteršchafstē ká semes weetneezei, ar šinamu mehrki, proti preešch riteršchafstes amata-wihru ušturešchanas un wišadahm wispahrigahm semes waijadšibahm, un naw wis dotas muišchneeku korporazijai par šahdu priwat-ihpašchumu, ar šuru war darit šo grib. Nošpreesšana par šchihm muišchahm tad šinams war ari peederet tik tam eestahdijumam, kas ir semes-weetneeks, kas špreesch par šchihm semes waijadšibahm. Ja šchis špreedejs buhs paplašchinatajš landtags, tad tas ari špreedihs par minetu muišču eenahšchahahm.“

Newar leegt, ka „R. L.“ ir wairak ne ká drošcha šawá mašchlera iškifšana. Naw ari jašchaubahš, ka netruhšs plahwprahtinu un lehtizigu, kas peefodifees un bagatās riteršchafstis-muišchas šapnōs par wispahrigu jeb „semes“ ihpašchumu eeraudšidami tuhđak eeblaušees: „Nu tad noš ar semstwu — mehs gribam „wešturisko buhwi,“ jo šchi mums atnešs muišchas un semstwa, ja daudš, tikai teefibas, špreest par

šawahm nastahm.“ Tahda galwas šakaršchana naw laba, tadeht mehs pašneegšim masu, bet špehzigu atšifšinaschanas-lihbselki.

Šikumōs par Baltijas gubernu „prowinzial-teesibahm“ no 1845. g., II. dalas 2. nobalá, kuras wiršakšts tá škan: „Teefibas un labumi, šo Baltijas gubernu muišchneeziba (Stammabel) ká korporazija (t. i. ká šabeedriba) šauda,“ ir šahšs arttkels 45 un tas atkal tá škan:

„Muišchneezibas uf muhschigeem laikeem patura to teefibu, par šawu ihpašchumu turet tahš muišchas un to šemi, kas winahm Wisaugštati dahwinatas preešch riteršchafstis amata-wihru ušturešchanas un preešch žitahm wispahrigahm waijadšibahm.“

Tá tad šchihš muišchas naw wis landtageem jeb semes-weetneekeem, bet muišchneekeem ká korporazijai no pašcha Runga un Keifara dahwinatas uf muhschigeem laikeem, un mehs domajam, ka wini šcho šawu ihpašchumu gan ar wišeeem špehkeem ušturehs preešch šawas korporazijas, preešch šawahm wispahrigahm waijadšibahm, bet ne aizinahš wis ari tahš žitas laušču kahrtas, pee šchihm ihpašchumateefibahm nemt dalibu. Til labprahtiga ne weena laušču kahrtā nemehds buht, ka ta šawas ihpašchumateefibas ari žiteem atdotu. Ahtraki japeenem, ka muišchneeki ari tad, kad žitas laušču kahrtas nems dalibu pee teefneschu eezelšchanas, no brihwa prahta jeb uf Waldibas wehleschanos ušnemšees šahdu šewišchu daku no teefneschu šones, bet šawu ihpašchumu pee minetahm muišchahm un špreeschanu par eenahšchahahm, šo tahš nešs, wini šaudšchš preešch šewis. Mehs nebuht ari nešchaubamees, ka „Rigas Lapa“ tapat ir pahrlēezinata un nebuht netiz, ka wišš winas šaulee šolijumi peepilšifees, jo žif mums šinams, tad winas žeen. rebaktors ir šapratigs jurists, tikai šchehl, ka winšch šcho šawu juristisko pahrlēezinašchanos upurē šaweem reis ušnemteem, jebšchu gan tik nešefmigeem un pat žožigeem ženteeneem. Neif winšch ir šazijis: waižaga „weštutifski buhwet“ — tadeht winšch to šazijis, tas ir žita leeta — un nu winam nahlahš gruhiti, atšiht šawu alošchanos jeb atšahť šawu širdsmihlakto ideju; tadeht ta šapišchahahš dašch dašchahds domu-tihklōs un tadeht gan ari noteel wina iškamifšchā šapaschahahš, „awišchneezibas peeklahšibai“ glufchi pretim.

Pa tam „R. L.“ wehl otru atbildi šazerejušš, kura wina tapat ká augšcham minetá šawu ihsto špehku parahda wahrdu un teikumu pahrgroššchana. Mums leelahš, ka ta ahtraki ir šoti leela wahžiba, ka „R. L.“ nešpehž atturetees teem peerahdijumeem, kas winas mahžibai par pašchwaldibas reformahm šerahš pee nedrošcheem pamateem. Šauná šinams winai to ne weens newarehs nemt — wina žihnahš žif waredama un šawá iškamifšchanaš atkal jau išketo tik rupjus un šehšidamus wahrdus, ká laštaji tos tikai „Rigas Lapa“ un „Šantas beedri“ paradufi lašt. Truhššofšchas šelpas deht un žeredami, ka tahš laštajeem dešgan jau pašišlamas, mehs šchihš nepeeklahšibas šihkaki wairs ne-eewehrošim un tikai peefšimešim, ká „R. Lapa“ šewi mehžina attaišnotees uf dašcheem peerahditeem mišejumeem. Uš muhsu peerahdijumu, ka Bahziju newar šalihbsinat ar muhsu buhšchahahm zc., wina it štrupi atbild: „Ne weenam žilmekam naw nahžis prahtá šazit, ka Kreewijai janem šawās reformas Bahzija par preešchšihmi.“ Mehs domajam, „Rigas Lapa“ pašpehž ari „oži no peeres išklegt“ — tá wina prot leegtees. — Uš muhsu peerahdijumeem, ka winas mahžibu gala-mehrkis ir, gahdat ka semneeki pee gubernas pašchwaldibas ne šahdas teefibas jeb tikai tahdas eemantotu, kurašm truhšš praktiškās wehrtes, wina it meerigi atbild: „R. Lapa“ grib, ka wišas tagad leelgruntneeku landtagam peederofšchās semes teefibas pahreetu bej mašinašchanas uf jauno semes šapulži,“ bet peerahdit, ká tas lai iškarams, peerahdit, ka leelgruntneeki ar to jel kad buhs meerá, peerahdit, ka to žitu kahrtu mašais pulžinšch landtagá nešehdetu wis tikai ta wahrdā deht un katrá brihdi nebuhtu pahrbalšojams, — tas winai nenahť ne prahtá. Tapat wina nešpehž muhsu žitus pretpeerahdijumus atšpehšot, ja, wina to nebuht nemehžina. Turpretim wina daudš weetās mums ušteepj teikumas, šo mehs pa wišam ne-ešam šazijufi, p. p. mehs ešot gribejušchi peerahdit „ka Waldibai ešot teefiba, eewest muhsu gubernas Kreewu walodu,“ kurpretim mehs ešam šazijufi, ka Waldibai gan buhs ta teefiba, ir ar Baltijas gubernu jo leelahahm eestahdehm šaraktitees Walšts, t. i. Kreewu walodá, un ka tadeht ir šoti nepareifi, par to „protešeeret“ un šuhššet, ká dašchas Baltijas pilšehšas to darijušchas. Šeekahš, ka „R. L.“ ari šchini šiná šewi juhtahš aifšahrto

famās dīfakās līdīfjūtās jeb simpatijās, zītadi wina zaur tohbeem behdigeem līdīfēkīfcheem mums neatmaksātu par to, ko mehš walodas sīnā ešam iſſažijūfči, kas ſen jau bija klāji ja-iſſafa.

Theodors Rolands.

Dalchadas ſinas.

No Geſchſemes.

Peterburgā 9. maija wakarā, kā Anglu awiſei „Globe“ ſino, poſtiſjons nodewis otrās gimnaſijas ſchweizerim wehſtuli ar ſchahdu wīrſrakſtu: „Aſtotās klafes ſkoleneem.“ Schweizers wehſtuli nodewis kahdam ſkolenam, tas to iſlaſijis un rahdijis ari ziteem beedreem, kuri tuhlin wehſtuli nodewuſchi direktorim. Wehſtule gimnaſiaſti tapuſchi uſaizinati, dumpineeſeem peebeedrotees. Parakſtita ta bijuſi tā: „Seme un brihwiba.“ Wehſtule bijuſi litogroſeereta, tadeht jadomā, ka ta ari zitur buhs iſplatita. Domā, ka pee leelajeem uguns-grehſeem, kas pehdejā laikā Kreewiju tik gruhti peemellejuſchi, weenigi ſoziaलिsti wainigi.

— „Ag. Ruſſe“ ſino, ka firſtu Lubanowu eezelſhot par ſuhtni Londonā un līdīſchinigo ſuhtni Atehnē, Saburowu, par ſuhtni Konſtantinopolī.

— Augſtākā kriminal-teeſā Keiſara Majeſtetes uſbruzeju Solowjewu aiſtahwehſ ſwehriņatais adwokatſ A. N. Turſchaninowſ, Teeſa pati ſaſtahwehſ, kā „Molwa“ ſino, iſ Walſis-padomes departamentu preeſchſchedetajeem un kaſažijas departamenta wezakeem ſenatoreem, ſem firſta S. N. Uruſowa wadiſchanas. Apſuhdſetajſ buhs Walſiſſekreterſ D. N. Nabokowſ un ſekretera weetu iſpildihs Walſiſ padomes Walſiſſekreterſ J. J. ſhamiſchins.

Riģas Latu. Beedribas pirmā iſbraukſchana ſalumōs, uſ Strihwera-muiſchu, iſdewahſ loti jauki. 27. maijā ar ihpaſchu dſelſſezela brauzeenu tur aiſbraukuſi, wīnu ſanehma no Strihwereeſchu un Wiſtraukleeſchu puſes ar karogeem, dſeemahm, firſnigu apſweizinaſchānu un ar goda-wahrteem, bet no dſelſſezela un zitu amata-wihru puſes ar neaprobeſhotu laiwību un mihleſtību. Tur peedalijūſchos weeſuſ wareja droſchi ſkaitit līdī 1500 waj ari līdī 2000. Un tomehr ne-notika ne weena weeniga nekahrība, ja, mums liſahſ, ka ne weens weenigſ ari tīfai ſawā prahtā neſajuta nepatiſſchānu. — Gods Riģas Latweeſchu beedribai par tahdu kahrtības-prahtu, gods miſeem dalībneeeem! ſkaidri un gaiſchi zaur to teek peerahdītſ, ka Latweeſchi ir gan attihſtijūſchees un ka teem ir netaiſnība, kas to leedſ. — Nahkoſchā numurā mehſ par ſcheem jaukeem ſwehtkeem zeram paſneegt jo plaſchalas ſinas.

Arī tahds „wehſturigo pamatu“ muhrneekeliſ. „Tautas beedrim“, kura mehſ ſchad un tad ešam minejuſchi, tamdeht ſekſie tīf ſīpri ſabreeduſi, ka wīnſch pat muhju rakſtus par reformas jautaju-meem uſdroſchinahſ kritiſeeret. Tā jau eet ar teem maſinajeem: tīf ko wīnu wahrds awiſeſ minets, tē wīni ari jau klāht un pehž ſapas wihjes publiſai dod ſinat, ka wīneem tas loti patizis un ka wīni to wehl wehletos. Kā ſaprotamſ, mums pa daudſ maſ watas, ar tahdeem jokeem nodarbotees. Un kad mehſ tagad „Tautas beedra“ „kritiku“ tomehr eewehrojām, tad tas noteek tīfai tadeht, lai wīnſch dabotu to ehrnu-zepuri, ko wīnſch ſen jau iſpelnijees.

Muhju minetos rakſtus „kritiſeeredamſ“, wīnſch wahrda pilnā ſinā teikumus iſnehmiſ no ſakara un wahrduſ no teikumeem un tad jautā: „Waj ſchinis teikumōs naw ſkaidri uguns ar uhdeni ſajaukti, kas weens otru pilnigi iſdſehſch??“ Kā ta nu nē. Bet „Tautas beedra“ redaktora k. wehl jo labaku reſultatu panahſ, kad wīnſch, kā behrni to mehds darit, ſaploſihs kahdu derigu grahmatu un tad lapas un gabaliņus ſajaukſ weenu zaur otru. Un ſil maſ wīnſch kahdu atradihs, kas wīnam iſſkaidros, kahda wehrte ir tahdai behrniſchlahm rokahm ſaploſitai grahmatai, tīf maſ mums eemeſla, Spalwina fungu pamahzit, kahda wehrte ir muhju, no wīna paſcha tīf neprahტიги un nebehdigi ſaploſitam rakſta ſaturam. Bet par ko wīnam ſtingrſ brihdeens jadabon, tee ir ſchee wīna teikumi: „Baltijas ſemkopiſ līdīſinajahſ tihტიgam nejhgas behrnam, kas gatawſ, ja ween ſpehtu, iſmihzi-

naht to kapitalu, pee kura wīnam pilniga mantofchānas-dala, tīfai tadeht ween, ka pehrminderis, kas ar pats ſcha kapitala līdīſmantineekſ, naw wīnam wehl paſcha kapitala uſtizejis, bet tīfai no augteem tīf daudſ peeſchlihris, kā tas turejis preeſch wīnā maſaſ attihſtitas dſihwes par waijadſigu, — un melſdamſ, ka Latweeſcheem eſot gluſchi weena alga, kas noteek ar wezajahm ſemes-teeſibahm, ko muiſchneeki kā agratejee weenigee ſemes weetneeki un aiſtahwetaji wehl tagad walka, ſchis pats „Baltijas ſemkopiſ“ apleezina, ka wīnſch ir tahds laikaraktiſ, kam neruhp ne Latweeſchu tautas ne tehwiņas labums, bet kas uſſlata Latweeſchu tautu tīfai par ſawu ſlauzamo gowi. Tā ir ſkaidra leeziba, ko „Baltijas ſemkopiſ“ ſchoreiſ pats par ſewi dewiſ, un tadeht gan jazere, ka Latweeſchu tauta ſinahſ to pehž wehrtības zeeniht.“

Leelaku „nejhgas behrnu“ nu gan ne weens nebuhs redſejiſ, ne kā Spalwina k. tē iſrahdahſ. „Pehrminderis, kas ari pats ſcha kapitala līdīſmantneeki!“ Mehſ tīzam labpraht, ka Spalwina ſgam ir tahdi pehrminderi un ka wīnſch ſcho uſdewumā melſch, ka „Baltijas ſemkopiſ“ eſot ſažijis, Latweeſcheem ir gluſchi weena alga, kas noteek ar tahm teeſibahm, ko muiſchneeki kā ſemes weetneeki un aiſtahwetaji walka. — Tas neprahტიგais pahrmetums, ka „Balt. ſemk.“ eſot laikrakſtiſ, „kam neruhp ne Latweeſchu tautas ne tehwiņas labums, bet kas uſſlata Latweeſchu tautu tīfai par ſawu ſlauzamo gowi,“ jau tadeht naw eewehrojāmſ, ka to iſſafa wihrs, kas zaur labprahtigahm dahwanahm uſturetā „Tautas beedri“ to drukā un ſaka, ko wehlahſ un grib wīna uſturetaji.

Theodors Rolands.

Riģas walſiſ bankas ſantoriſ iſſludina, ka Waldiba pawehlejuſi iſrihtot 3. auſtruma aiſnehmumu, 300 miljonu rubtu leelu. Obligazijas buhs 100 un 1000 rub. leelas un neſihs 5 procentes par gadu, no ſchi gada 1. maija ſahkot; aiſnehmuma deldeſchana noteek 49 gaddſ. Ziti noſažijumi ir tahdi paſchi, kā pee pirmā un otrā auſtruma aiſnehmumeem. 100 rub. leela obligazija maſā 92½ rub. Peeteiſchānahſ uſ obligaziju pirſchānu ſantoriſ nems preti 24., 25. un 26. majā, pee kam ja-eemahſā 10% droſchības naudas. Tahlaka eemahſchāna noteek: 15. juniā 10%, 15. juliā 10%, 1. ſeptembri, 1. nowembri 1879. g., 2. janwari un 1. martā 1880. g. 12% un 1. maijā 1880. g. 12½%. Pee maſahſchānahm nems preti tāpat ſkaidru naudu, kā ari uſ ihju laiku iſdotas walſiſ renteņas obligazijas, pee kam par pehdejahm procentes aprehkīnahſ tīfai līdī tai deenai, kurā tahſ peenentat.

Riģas ſomonofowa gimnaſijas preeſchneezē, ſkolotajas un ſkolneezes ir ſametuhſas 135 rub. un aiſſuhtijūſchāſ Drenburgas ſeeweſchu gimnaſijas preeſchneezei, lai ta naudu iſdala ſtarp ſkolneezehm, kuras zaur uguns-grehku atrodahſ wiſleelafā truhzībā.

Widſemes muiſchneeki ir peeſuhtijūſchi eekſchleetu Miniſtrim 2000 rub. preeſch Drenburgas nobeguſcheem.

No Wilandes. „Zell. Anz.“ ſino, ka James un Ernſt vott Menſenkampff kungi dahwinajuſchi Wilandes gimnaſijai, ſawam tehwan par peeminu, 16,000 rub., ar to noſažijumu, ka ſcha kapitala procentes ja-iſleeto preeſch ſkolās-naudas aiſmaſahſchānas nabageem ſkoleneem.

Rugiņeeļu iſglahbſchāna. 18. maijā, pulkſten 6 wakarā, atjahja Mangal-ſalas kraſta-apſargataju wahtmeiſters pee tureenes glahbſchānas-ſtanžijas preeſchneeka, Jāna Spalwina, un paſinoja, ka glahbſchānas-ſtanžijas tumumā kahda laiwa uſſkrehjuſi uſ ſekluma un ka brauzeji atrodotees nahmes breeſmās. Tuhlin tapa glahbſchānas laiwas waditaji ſajaukti un puſtundu wehlat leelā laiwa jau bija uhdeni. Wilni bija tīf leeli, kas laiwā waijadſeja 12 wihru weetā nemt 15 wihruſ. Pehž puſtundas ilga gruhta darba breeſmās buhdamos 3 laiwineekus ari iſglahba. Laiwā nahza no Kurſemes un weda kahda wihra mantību, ka uſ Riģu nahza dſihwot, ka ari butes, kuru ihpaſchneekſ ari atradahſ laiwā. Zaur leelo aulu laiwai bija nolausta ſtuhre un tapehž to waitſ newareja wadit. Leelee wilni aiſdſina ari glahbſchānas laiwa labi tahlu uſ rihteem un glahbeji tīfai pulkſten 11 wakarā atkal aiſſneedja kraſtu.

Atraſtiſ līkſiſ. Leijpus Riģas atrada Daugaw-malā ar uhdeni atneſtu kahda ſrahdneeka līkſi, kas ſīpri jau bija ſahziſ puht. Pehž nelaiķa peederības top melletſ.

Dubultu un Majoru telegrafa ſtanžijas ir atkal atwehrtas

No Mas-Salazes. Pirmdeenā, 7. maijā, Waltenbergu Ragan-dfirnawās notifa behdigs gadījums. Meldera A. Junga 4 gabus wezs dehlinsch, ne weenam nepamanot, peegahjis pee dsirnawu spahr-neem; spahrns to trahpijis taisni pa galwinu, tā ka behrns azumirlli bija — lihks.

„R. L.“

Jauna maschīnu pahrdotawa Talsōs. Sen jau mehš Talsu apgabala semkopji esam mehlejuschees, ka muhsu pilsehtinā, kur nu ari semkopibas beedriba pastahw, kluhtu eetaisita maschinu un skunstigo mehflu-pahrdotawa, ja eespehjams par Rīgas zenahm; jo tas leelafais kaweklis, kas semkopjeem daudsfahrt stahjāhs zeta, ir tahlums lihds andeles weetahm, no kurahm mums wajjadfgee rihki un preze japehrf. Ahrsemes, ihpajchi Bahzijas masgruntneekem ar scho scherfli masaf jafaujāhs, masaf jatehrē dahrgais laiks un nauda, jo tur andeles-weetas ir daudj beeschafi, ne tā scheinan. Tadeht mums ar leetu preeku jawehsti, ka pasihstamais Rīgas andeles-nams no F. W. Grahmana lga schini pawajari Talsōs pee kopmana Popert lga ir eetaisijis semkopibas maschinu un zitu rihku pahrdotawu, par Rīgas zenahm. Poperta l, kas lihds schim jau schujamās maschines pahrdewa, nem ari pretim apsteleschanas us maschinehm un rihkeem, kas winam tani brijhdi naw. Tapat ari wisadus skunstigos mehflus tē war pirkt jeb apsielet par Rīgas zenahm. Ka frakts-nauda tikpat par schein tā ari par maschinehm japeerehkina, ir pats par sewi protams.

Ahrlawneeks.

No Odesas. Jauno general-gubernatoru, generali Toblenu, reds ik deenas eelās jahjot jeb brauzot; winsch israhbahs ar weenu wairaf tā smalks, gudris, labfirdigs, bet ari tā loti zeets wihrs, kuram bej bailehm katrā darišchanā pulksten 1. pusdeenā drihst tuwotees.

No Podolijas. „Golosam“ sino, ka Podolijas gubernā labiba stahwot loti slikti. Zaur aufsteem wehjeem un leetus truhzibu labiba tapufi augšchanā stipri aptureta.

Jaunais Bulgarijas firsts Aleksanders, tā awises sino, faderinajees ar firsta Jusupowa meitu. Firsts Nikolajs Borisowitsch Jusupows ir weens no bagatakeem Kreewijas muischneekem. Winsch ir baudijis kreetnu mahzibu un apprezeja, wehl deesgan jauns buhdams, sawu mahstzu, zaur skaitumu un bagatibu islaweto grafeeni Ribonjer. Pehz tam winsch apmetahs Schweizē, nopirka tur muischu, ko tas sawai seewai par gadu nosauza par Tatjanu. Schē winsch nodarbojāhs ar semkopibu un dsihwoja it kluft. Saprotams, ka tas tikai loti masu datu istehreja no sawahm leelahm eenahlfchanahm un tapehž ari wina leelā bagatiba ahtri wairojāhs. Runā, ka tas apnehmees, katrai no sawahm diwi meitahm isrihkt puhru, kas wina pascha mantibai buhtu lihdsigs. Tā wezafā meita pee isprezeschanas dabujusi lihdsi briljantus un zitus dahrgumus par desmit miljonu rublu. Tahds pat puhrs esot sagatawots ari jaunafai meitai Ninai Nikolajewnai Jusupowai. Bulgarijas firsta bruhte esot tikai 16 gabus weza, loti skaisla un ar augstahm gara ihpafschibahm apdahwinata jaunawa.

Politisks pahrskats.

G. M. 28. V. Senat sinoja, ka muhsu augstais Rungs un Keisars ari braufschot us Berlini, Bahzijas keisara-pahra selta-lahfas lihdsi fwinet, bet tas tatschu nepeepildisees, Leelfirsteenes Pawlonas flimibas deht. — Slepshaw Solowjews, kas us Keisara Majesteti schahwa, no tahs augstās teefas, kas mineta schi numura finās, 25. maijā ir atrasts par wainigu un noteefats us nahwi zaur pakahr-schanu. — Muhsu Waldivas nosazijumi par fahrtibas ufturefchanu pret daschu trakonu jeb nihilistu neprahtigo daufschanos, ir israhdi-juschees par loti derigeem. Wisur, kur lihds tam brijsham waldiva wispahrigas bailes, ir radufehs droschiba zaur jaunezelto general-gubernatoru stingro un taisno waldischanu, kura bes tam wehl daschas zitas launas fadsihwes-eeraschas inihzina. Generals Gurko, Rarkowas general-gubernators, par scho leetu runadams fazijis, winsch sawu us-dewumu saprotot tā: kaunumus isnihzinat, flimās weetas dseedet, pa-walsineekus apmeerinat un teem pilnigi kaut iswefelotees. — Tā tab ari lihds schim gan sino par nihilistu fakerschanu un teefaschanu, bet newis par jauneem notifumeem, kas warbuht peerahditu, ka nihilistu

pulzinsch wehl ne-efot apspeests. Pee tahdeem notifumeem gan waretu ufluhfot tos breefmigos uguns-grehkus, kas tagad Kreewiju isbeedē, bet ugumi peelikt un zaur to, fewischi wehja laikā, nodedsinat waj wifu pilsehtu — to war ari nejhgas padarit, kas zitabi nespehž at-reebtees. Us wisu wihst mehš gan warefim zeret, ka Kreewija drihš nobeigsees wifas tahs nefahrtibas, kas to beidsamā laikā fatrihzinaja. Tadeht loti jabrihnahs, ka

Bahzijas Bahzu awises, it ihpajchi tahs, kas teef eeraudfitas par Bismarla politikas aistahwetajāhm, beidsamajā laikā runā loti nizinadamu walodu par Kreewiju un Kreewu tautu. Urahdot us ne-meerneeku nedarbeem un us noschelojamahm nebehdneeku slepshawibahm, winas dsihrahs peerahdit, ka Kreewu tauta ir loti samaitata, ka ta nespehžot pate sewi waldit un ka dahwatas brijwestibas tai par agru nahlfuschas. Ka tahda waloda, kas aifler Kreewu lautas godu, nemaf nelezina no draudfiga prahta pret Kreewu tautu, tas lehti saprotams. Bet nebuhs tik lehti saprotams, tadeht it ihpajchi Bahzu awises dsihrahs uskraut wainu pee beidsamajā laikā notifuschem, katra ihsta pawalsineeka firdi dsilās behdās grembedameem nebehdneeku nedarbeem Kreewu tautai, tadeht winas dsihrahs peerahdit, ka tapehž jau Kreewu tautas ferde samaitata, kad tautai ir lozekki, kas, no kauneem usmufi-natajeem un wiltigahm mahzibahm us nezeleem pawesti, pasirahdā darbus, ka ik katrs labs pawalsineeks ar reebuma jufchanahm no wineem nogreeshahs. Pehz Bahzu awischu logikas buhtu jaspreefch, ka Bahzu tauta ir daudj wairaki samaitata. Jo tā peerahdits, Kreewu nihilisti stahw tuwā draudfiba ar Bahzu fozial-demokrateem. Un Kreewu nihilisti ir tik mas pulzinsch pawestu jauneku, turpretim fozial-demokrati stipra partija, kas sawus lozekkus pehž simts-tuhkstoscheem skaita. Un waj Bahzu awises jau aismirfuschas Berlinē notifuschos atentatus? Tadeht deretu, ka Bahzu awises pirms preefch sawahm durwim mehstu un tad skatitos us mehfleem preefch laimina durwim, tapat ari, ka naidu zeldamas neblautu, ka Kreewu awises rihdot us nemeeru pret Bahzeescheem.

Austrija steigschus apzeetina Tirolī, pee Italias robeeschahm. Tiroles deenwidus datā dsihwo Italeeschi, kas mehlahs saweenotees ar sawu zitreisejo tehwseni. No tam redsams, ka Austrija bishstahs karu no Italias puses.

Franzija stipri leetus-uhdeni sehju loti postijufchi, tadeht tur us parastahm bagatahm plaujāhm schogad masaf zeribu.

Italija ir peenemti likumi par ziwil-laulibu, t. i. waldiva ne-atsihst ne weenas laulibas, kas naw flehgtā no ihpajchi schim nolufkam zaur waldivu eezelta amata-wihra. Laulafchana basnizā tur naw wajjadfiga, bet ari naw leegta, tik tā ziwil-laulibai pirms janoteek. Tahdi likumi jau pastahw Bahzijā. Ka zaur teem Katolu garidsneeku wara wifai masinata, ir lehti protams, jo kas tad gan nebuhs dsirdejis, ka akurat laulibas leetās Katolu garidsneeki daudreis sin parahdit sawu spehtu pahr draudjes lozekteem. Tadeht pahwestis schein jauneem likumeem loti pretojāhs un lihds ar wīnu sinams ari wina pawalsi-neeki, jebchu tahda pretoschanahs ir glufchi bes sekmes.

Bulgarijas jaunais firsts wehl naw nobeidsis sawu zelofchanu us Eiropas leelwalstju galwas-pilsehtahm. Ministerus Bulgarijā zel-schot tikai pehž wina atnahlfchanas.

Wisjannafas finās.

G. M. 29. V. „R. W.“ sino, ka walar, 28. maijā, pulst. 10. rihstā slepshaw Solowjews (kas 2. aprīlī us Keisara Majesteti schahwa) pehž augstās teefas spreeduma kluwis pakahrts. Noteefaschanas-weetā bijis sapulzejees pehž tuhkstoscheem skaitams kauschu pulks. — Leelfirsteenes Marijas Pawlonas weweliba labojāhs, to-mehr augstā flimneeze wehl deesgan wahja. — 25. maijā Keisars un Keisareene no Liwadijas aishraufschu us Jarstkoje Selo. — Widsjemes muischneeku konwents nospreedis, ruhpetees, ka Widsjemē 1881. g. notiktu kauschu skaitifchana. — III. eefschigais (tā fanktais austruma) aifleenejums ir tik setmigi isdewees, ka 300 milj. weetā ir peedahwati wairaf ne tā 600 milj. rublu.

Atbildes.

J. Drawin l. stud. paed. T. Pasinofam, ka Juhzu wehleschanu is-pildit naw muhsu usdewums.

S. Braunfeldt l. R. Wehstuli ar 3 rub. 60 kop. schahmahm.

Mag. J. Reimann Чертоховъ, Jums ir wehl weens rublis ja-eesuhta.

J. Silling l. Minstas gub. B. Jums ir jamafā 3 rubl.

Administracija.

Atbildoschais redaktors: G. Mather's.

No censures atwehlets, Rīgā, 29. maijā 1879.

Sludinajumi.

Sirsniga pateiziba

Belešs kgam un kundsei, tā arī Mengel kgeem un jaunkundsehm par laipnu ušņemschanu wasaras-swehtkōs.

Abdajhu Nidseneeki.

M. Rosenberg,

Arrašhōs, ne-aismirsti Lihgas-swehtkus! bet eeronēs 22. pee mums, jo 23. is-brauksim.

Rigā un Abdajshōs.

Aisputes-Padures

muisčas walbe meklē

skolotaju

preeksch jēi pagasta.

J. Friedlendera,

agraf Brinkmana bode,

Jelgawā, Katoku-eelā Nr. 4, pretim Schme-manim fanehma un peebahwā par lehteem zeneem

leelu suhtijumu filkes.

Itin lehti pahrđod

1 dšelskatiu 84 wedro leelu,
1 drustu masaku dšelskatiu ar dšelswahtu.
1 eesala-dahri 18 pehbi garu un 12 pehbi platu

Walt. Semkopja Administrazija,
Rigā, Aleksander-bulwari Nr. 1.

Kaulu-miltus, superfosfatus

pahrđod

M. Wischnewskys,
Rigā, Rungu-eelā Nr. 18.

Augstgrahdigos Estremadura superfosfatus,

labakos Langdales superfosfatus

un smalki samaltus kaulu miltus ar augstu faturu, sem Rigas politehnikas ismekleschanas stanzijas kontroles, pahrđodu par lehtakeem zeneem.

Katram pirzejam, kas 30 pudus jeb wairak pehkr, ir teesiba pirktu prezi likt no politehnikas ismekleschanas stanzijas pahr-meklet, waj pateesti tai no manis galwotais labuma faturs.

Sander Martinsohn'a

dšels-bode,

Ahr-Rigas Ralku-eelā Nr. 16.

J. W. Grahmann, Rigā,

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnusim.

Arkli, arktu daikti, sehjamas- un planja-mas-maschinas. Ar rotahm un gepeli dšenamas kalamas-maschinas. Garretta lokomobiles un kalamas-maschinas, kas ihpashchi weentahrschi labi taipitas un daubj pasrahda; us Parises pas- faules isstahbi tahs ar 2 jelta medatahm kronetas.

Superfosfati, augst- un widus-grahdigi, ar peefolita labuma apgalwojchanu.

Labakos Langdales superfosfatus,

tā arī itin smalki samaltus

kaulu miltus

ar augstu faturu, sem Rigas politehnikas ismekleschanas stanzijas kontroles, pahrđodam par lehtako zenu. Katram, kas 30 pudus jeb wairak pehkr, ir ta teesiba, bes malsas likt politehnikas ismekleschanas stanzija isprowet, waj pateesti tahds faturs ir, tā pahr-dewejs galwo.

Brahti Martinsoni, fenak J. Martinson.

Peterburgas Ahr-Rigā, Ralku-eelā Nr. 8.

Sludinajums.

Witebskas kriminal- un ziwil-teesas kungs, N. Schulepnikow k. sawu amatu ka kurators ispididams dara sinamu, ta konkurfā krituscha Rigas pirmas Gildes kaufmana Heinrich Herr manu Konopka leetās, kas sem ta andeles wahrda S. Konopfa andelejajs, ka pehz Witebskas kriminal- un ziwil-teesas sludinajchanas, tiks Goricolno muischa, kas atrodahs Witebskas gubernā, Reschizas aprinki, 3. stanā, 4. wersies no Peterburgas-Warschawas dšelszeta stanzijas Antonopol 4. junija sch. g., pulksten 10 preeksch pusdeenas, zaur wairakfoli- schanu pahrđoti:

14 širgi, 25 ragulopi no Breitenburgas flatas, weenu, diwi un trihs gadi wezi, un 21 zuhkas no Yorkshire flatas.

Isfolischa na eesahkajs ar tafseereto wehrtibu.

Mustona Proktora loko- mobiles un garainu ku- lamās maschines, stiftu un siteju kalamās ma- schines, Wooda planjamās masch. Bakera wehtiku maschin., arklus un ekstirpatorns, superfosfatus pahrđod

Bieglers un beedr.

Karkowā, Jekaterinoslawā prospetta Nr. 22.
Rigā, pilsehtas Ralku-eelā Nr. 6.

Smilshu-eelā № 1. P. van Dyk, Rigā Smilshu-eelā № 18 u. 19

Weenigs lehgeris no

Claytona lokomobilehm un kalamahm maschinehm, Planjamahm maschinehm „Buckeye“ un „Adriance“, Paadarda superfosfateem

ar peefolita labuma apgalwojchanu; 20% augst- u. 13-14% widejgr. tā fā arī kaulu miltu, kati mehslu un wišadu zitu laufšaimneeziabas maschinu un rihku issteleschana.

Semkopjeem par šinu.

Semkopjeem mehš eewehlam sawu semkopibas un tehnisku maschinu un rihku lehgeri, tā arī sem Rigas politehnikas ismekleschanas stanzijas kontroles stahwojshus augst- un masagrāhdigus superfosfatus, kaulu miltus, kati, Schilissalpeteri u. t. t. par lehtatahm zenahm pee taishas un ahtras apbeneeschanas.

Oley un Fritsche,

Rigā, leelā Zehlaba-eelā Nr. 4, adw. Ralnina namā, starp birschu un bruneneeku namu. „Kuršemes ekonomistkas beedr. semkopibas zentral-kantoris.“

Dseedaschana

taps isrihkota pee Dschubsties mahzitaja muisčas, satumōs, no Dschubsties dšeedataju toka 10. junija sch. g. Pausēs musta. Cesahkums pulksten 6 wakarā. Wiketes un programus zeen. publika warehs dabuht augšchā minetā deenā pehz pusdeenas dšee- daschanas weetā.

Th. Weidemann.

Jahnu deenā, 24. junija sch. g. Bisteneeki isrihkos Bistku muisčas partā

„Lihgas swehtkus“

ar dšeedaschanu, mustku, dauzoshanu un ugunoshanu. Cesahkums pulkst. 4. pehz pusdeenas.

Satās muisčas draudjes dšeedataju beedr- isees satumōs

10. junija 1879. gadā Satās muisčas behrsajā, Wehrsju krogā tuwumā. Swehtku sahums pulksten 2 pehz launaga.

Dšeedataji.

NB. Pee leetaina laika tai deenā notiks swehtki weenu swehtdeenu wehlaku.

Wišabus

drukas-darbus

nem un par mehrenehm zeenahm ahtri un glihti isstrahda

Aleksandra Stahla drukatawa, Rigā, Muhl-eelā Nr. 13, pretim Domas basnijai.